LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

EHDOTUS MATKUSTAJANOIKEUKSIEN TOTEUTTAMISESTA UNIONISSA

Liikenne- ja viestintävaliokunta 15.2.2024

Ehdotuksen tausta

- Euroopan unionin matkustajanoikeudet koostuvat viidestä eri liikennemuotoja koskevasta asetuksesta: lentoliikenteen, raideliikenteen, meri- ja sisävesiliikenteen ja linja-autoliikenteen asetuksista
- Matkustajanoikeudet kattavat mm. matkustajan oikeuden saada tietoja ennen matkaa ja sen eri vaiheissa, oikeuden kuljetussopimuksen täyttämiseen häiriötilanteissa, oikeuden korvaukseen tietyissä olosuhteissa, vammaisten ja liikuntarajoitteiden henkilöiden oikeuden kuljetukseen ja avustamiseen sekä oikeuden nopeaan ja saavutettavaan valitustenkäsittelyjärjestelmään
- Komissio ehdottaa muutoksia kaikkiin viiteen asetukseen eri liikennemuotoja koskevia asetuksia yhdenmukaistaakseen sekä tehostaakseen matkustajanoikeuksien toimeenpanoa ja valvontaa
- Osa laajempaa matkustajia koskevaa liikkuvuuspakettia. Kytkeytyy erityisesti ehdotukseen matkustajanoikeuksista multimodaalisten matkojen yhteydessä (U 90/2023 vp). Asetusehdotuksissa ehdotetut säännökset ovat tietyiltä osin saman sisältöisiä ja siten myös niitä koskevat ehdotetut Suomen kannat

Keskeisimmät ehdotukset

- Kansalliset täytäntöönpanoelimet harjoittaisivat matkustajanoikeuksien valvontaa riskiperusteisesti
- Komissiolle tulisi toimittaa joka toinen vuosi tieto valvontaohjelmasta sekä riskiarvioinneista. Lisäksi komissio voisi määrätä kansalliset toimeenpanoelimet suorittamaan valvontaa
- Liikenteenharjoittajien ja terminaalin haltijoiden raportoitava palvelujen laatuvaatimuksista sekä tiedotettava matkustajanoikeuksista
- Komission valtuuttamat vakiolomakkeet korvauksenhakua varten otettaisiin käyttöön
- Lipun hinnan palautusta lentoliikenteessä selkeytetään tilanteessa, jossa lento on varattu välittäjän kautta: lentoyhtiö voisi palauttaa myös välittäjän kautta. Valitusta ratkaisusta tiedotettava matkustajaa selkeästi
- Vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden oikeutta avustajaan parannetaan

Ehdotuksen vaikutukset

- Ehdotuksella voitaisiin jossain määrin parantaa matkustajanoikeusasetusten tunnettavuutta matkustajien keskuudessa ja hieman parantaa matkustajien oikeuksia.
- Liikenteenharjoittajien ja terminaalinpitäjien hallinnolliset kustannukset kasvaisivat hieman lentoliikenteessä, meri- ja sisävesiliikenteessä ja linja-autoliikenteessä. Lisäksi syntyisi kertaluontoisia investointikustannuksia muun muassa laatuvaatimuksista ja valitustenkäsittelyjärjestelmien kehittämisestä.
- Muun muassa riskiperusteisen valvonnan suunnittelun ja siihen perustuvan valvonnan toteuttamisen, laatuvaatimusten implementoinnin, joka sisältäisi liikenteenharjoittajien ja terminaalinpitäjien tuottamien raporttien arvioinnin, arvioidaan aiheuttavan kuluttaja-asiamiehelle ja Liikenne- ja viestintävirastolle vuosittain lisätyötä. Kansallisille viranomaisille aiheutuvan lisätyön määrä riippuu muun ohella myös siitä, annetaanko komissiolle ehdotuksen mukaisesti oikeus määrätä kansallinen viranomainen tekemään valvontaa.
- Välittäjille ja lentoyhtiöille arvioidaan koituvan lisäkustannuksia matkustajille tiedottamisesta, komission vakiolomakkeiden hyväksymisestä ja mahdollisista järjestelmäinvestoinneista

Valtioneuvoston kanta

- Riskiperustainen viranomaisvalvonta kannatettavaa, mutta kriittinen suhtautuminen yksityiskohtaisiin säännöksiin valvonnasta ja komission mahdollisuuteen määrätä kansallinen viranomaisen suorittamasta valvonnasta
- Valtioneuvosto kannattaa lipun hinnan palauttamista koskevia selkeytyksiä tilanteessa, jossa lento on ostettu välittäjän kautta. Matkustajalla tulee kuitenkin säilyä oikeus vaatia palautusta myös suoraan lentoliikenteen harjoittajalta
- Vastuutahojen tulee olla selkeästi ja johdonmukaisesti määriteltyjä. Ehdotusta tulee erityisesti välittäjien osalta vielä selkeyttää.
- Säännösten tulee turvata kohtuullinen tasapaino liikenteenharjoittajien ja muiden toimijoiden velvollisuuksien ja matkustajien oikeuksien välillä. Liiallista hallinnollista taakkaa ja päällekkäisyyttä olemassa olevien raportointivelvoitteiden kanssa on vältettävä. Erityisesti pienempien yritysten osalta tulee varmistaa velvoitteiden oikeasuhtaisuus.
- Joustavan korvauksenhaun tulee olla mahdollista vakiolomakkeesta huolimatta
- Kannatetaan vammaisten ja liikuntarajoitteisten henkilöiden matkustamisen helpottamista lentoliikenteessä

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
KOMMUNIKATIONSMINISTERIET

Kiitos!

Eveliina Uusitalo, liikenne- ja viestintäministeriö
Eveliina.uusitalo@gov.fi